

Міністерство освіти і науки України
Північно-Східний науковий центр НАН України та МОН України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**73-ї наукової конференції професорів, викладачів,
наукових працівників,
аспірантів та студентів університету**

Том 1

21 квітня – 13 травня 2021 р.

Полтава 2021

Lexicology. Kyiv, 2006. 295 p.

4. Korunets V. *Contrastive typology of English and Ukrainian languages. Kyiv, 1995. 530 p.*

5. Pei M. *The Study of Language. Ldn., 1956. 310 p.*

6. Rayevskaja M. *English Lexicology. Kyiv, 2007. 190 p.*

7. Runner Karl. *Abriss der mittelenglischen Grammatik. S. 2010. 184 p.*

УДК 81.373.43

*О.О. Сідак, к. філол. н.,
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ФУНКЦІЇ СЕМАНТИЧНИХ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ В АНГЛОМОВНОМУ ГАЗЕТНОМУ ДИСКУРСІ

1. Оказіоналізми – це слова, які існують у мовленні однієї особи або групи осіб і не мають регулярної відтворюваності у сучасній літературній мові, не зв'язані системними відношеннями з узуальною лексикою, не мають загальноприйнятого значення. За Єрмоленко, семантичні оказіоналізми – це слова і вирази, створені для контексту або ситуацій, що не потрапляють до офіційних видань. Оказіоналізми нерідко входять до словникового складу мови і сприяють її розвитку. С. Вайнер зазначає, що оказіоналізми - це слова, які створюються випадково, і які використовуються одноразово у певному контексті.

2. Оказіоналізми, як правило, - це результат дії тенденції до економії знакових засобів вираження, яка у мовознавстві отримала назву “мовної економії”. Закон мовної економії виявляється за допомогою словоскладання. Оскільки складні слова невеликі за формою, їх семантика легко сприймається, внутрішня форма чиста. Законом мовної економії зумовлена поява слів, що дозволяють передати кожне поняття у формі одного знака, який відповідає синонімічній описовій конструкції. Поряд з принципом економії знакових засобів діє тенденція до спрощення лінгвальної інформації. Ці фактори між собою пов'язані, взаємодіють один з одним і є власним логічним доповненням. Протилежною до закону економії мовних зусиль є тенденція до ускладнення, збагачення мовної структури іншими словами.

3. Явище оказіональності опрацьовано в мовознавстві в ряді робіт. Послідовний поділ слів на потенційні й оказіональні знайшов відображення у працях О.Земської, В.Гімпелевич, М.Калнізова, Е.Ханпіри, та ін. Науковці вважають, що поділ мовленнєвих утворень на оказіональні й потенційні слід визнати необґрунтованим, оскільки критерії виділення слів не мають диференційованого характеру. Необхідність вивчення оказіоналізмів у функціональному аспекті ставить перед нами завдання розв'язати проблему співвідношення функцій мови та мовлення. Д. Шмельов зазначав, що «протиставлення функцій мови й мовлення не є виправданим і доцільним», оскільки «немає ніяких підстав вважати, що функції мовлення проявляються якось незалежно від можливостей самої

мови». Отже, okazіоналізми не можуть виконувати функції, яких не мають узуальні лексичні одиниці.

4. В результаті дослідження доведено, що okazіональні одиниці виконують ряд експресивно-стилістичних функцій: емотивну, експресивну, інгерентну, адгерентну. Емотивна функція передає почуття та емоції. З емотивною функцією okazіоналізмів пов'язана експресивна, яка розуміється як призначення мовних засобів для впливу на адресата шляхом особливих засобів, таких як образність, новизна, незвичайність. Емотивну й експресивну функції розглядають у поєднанні. Незважаючи на те, що okazіоналізмам властиві два види експресивності, утворення, семантика і функціонування okazіоналізмів залежать від контексту. Емотивна та експресивна функції okazіоналізмів пов'язані з імпресивно-вольовою – функцією впливу на адресата.

5. Okazіоналізми мають велику експресивність в англomовному дискурсі. В.Звегінцев зазначає, що «експресивність okazіоналізмів поєднується з емоційно-експресивним забарвленням морфем...». Для дослідження okazіоналізмів необхідно осмислювати їх функції, оскільки вони передають авторське бачення подій і явищ. Функції англomовних семантичних okazіоналізмів нерозривно пов'язані з їх природою. Функції допомагають описати і класифікувати мовні засоби у функціональному аспекті, а ціль вказує, як можна використати мовні засоби для виконання комунікативних завдань.

Література

1. Байба Р.М. Когнітивні моделі okazіональних епітетів у прозі Дж. Фаулза. Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації // Збірник наукових праць / За заг. ред. В.В. Жуковської, О.А. Черниш. , 2014. – С. 14-19.
2. Попова З.Д. Язык и национальная картина мира / З.Д. Попова, И.А. Стернин. – Воронеж: Истоки, 2007. — 61 с.
3. Пустовіт Л.О. Okazіоналізм //Л. О. Пустовіт, Н. Ф. Клименко // Українська мова: Енциклопедія. – 2-е вид. – К: Вид-во —Українська енциклопедія □ ім. М. П. Бажана, 2004. – С. 432-433.
4. Молодчая Н. С. Модель понимания семантических окказионализмов / Н.С. Молодчая // Сучасні проблеми та перспективи дослідження романських і германських мов і літератур: V Міжвуз. конференція молодих вчених, 29–31 січня 2007 р.: тези доповідей. – Донецьк: ДонНУ, 2007. – С. 188–189.